

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนากลไกการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อการจัดการความรู้การฟื้นฟูสวนเงาะนอกฤดู

พื้นที่สวนเงาะ อำเภอยะบะ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประมาณ 1,800 ไร่เศษ นั้น เป็น “สวนเงาะนอกฤดู” เก็บเกี่ยวผลผลิตในเดือน ตุลาคม – ธันวาคม หรือ อาจขยับไปจนถึงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ของปีถัดไป ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยวที่ “ไม่ตรงกับพื้นที่ปลูกเงาะแหล่งอื่น” ในประเทศไทย และในภาคใต้ ส่งผลให้ ชาวสวนเงาะในพื้นที่อำเภอยะบะ ได้รับราคาผลผลิตเงาะในอัตราที่สูง มีผลตอบแทนต่อหน่วยการลงทุนสูง เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งผลิตเงาะอื่นๆ เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ความต้องการของตลาดสูง ..ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่พบต่อเนื่องกันมาไม่น้อยกว่า 10 ปี กล่าวคือ ชาวสวนได้รับราคาเงาะสูงกว่าต้นทุนการผลิตมากกว่า 3 เท่าตัว เป็นพืชที่มีผลตอบแทนสูง เมื่อเปรียบเทียบกับพืชเกษตรทั่วไปในประเทศไทย

พื้นที่ผลิตเงาะนอกฤดู อำเภอยะบะ ส่วนหนึ่งในตำบลท่าประจะ ชะบะ ท่าเสม็ด นางหลง เกาะจันทร์ และขอนหาด เป็นพื้นที่ในโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง (ตอนบน) ตามแนวพระราชดำริ โดยมีโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาปากพนังบน เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ โดยสวนเงาะจำนวนหนึ่งมาจากการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาข้าว ด้วยการทำสวนแบบยกทรง มาปลูกเงาะ แทนการทำนาข้าว จัดว่าเป็นผลงานหนึ่งของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง ที่ไม่มีใครกล่าวถึงมากนัก นอกจากเงาะแล้วยังมีมังคุดนอกฤดูที่ชาวสวนมังคุดในอำเภอยะบะ ทำได้สำเร็จจนรู้จักกันดีในวงการไม้ผลระดับชาติว่าเงาะ มังคุด “เกรดพรีเมียม ชั้นดีต้องที่ชะบะ”

ขณะที่อนาคตทางเศรษฐกิจอาชีพการทำสวนเงาะนอกฤดูสดใส แต่เมื่อพื้นที่สวนเงาะนอกฤดู ชะบะ อดประสบกับอุทกภัย บ่อยครั้งขึ้นในช่วง 4 ปี หลัง (พ.ศ.2557 – 2560) จึงเป็นความท้าทายของคณะนักวิจัยและคณะแกนนำชาวสวนเงาะ ที่จะค้นหาคำตอบของ”การอยู่รอดและการพัฒนาความรู้การทำสวนเงาะนอกฤดูต่อไปอย่างยั่งยืน” ผ่านโครงการวิจัยเงาะฯ นี้ โดยมีหลักการสำคัญของการวิจัยชิ้นนี้ คือ “งานวิจัยต่อยอด” (Translational Research) มีผลการดำเนินงานในระยะ 8 เดือน (กุมภาพันธ์ – กันยายน 2560) ดังต่อไปนี้ ...